

سیسته می دیار یکردنی شوینی GPS چییه؟

خۆشهوی عبدالکریم ابوبکر
به ریوه بهری گشتی دیوان
وهزارهتی گه یاندن

له مانگی دهستکرد ده به ستیته. که له نیوهندی سیسته مییک کار ده که ن ویی ده ئین Sophisticated Satellites of Network و به دهوری زهوی ده سوریتیه وه به بلندی (20200 کم) له ناستی زهوی. ئەم مانگه هه لده ستیته به رهشکردنه وه (پیاچوونه وه) ی زهوی دوو جار له ماوهی 23.56 کاتر می، ههر وهک ئەم مانگانه دابهش ده بن به سهر 6 ناستی خولانه وه. ههر ناستیک پلهی 55 دروست ده کات له گه ل ناستیکی تر و له ههر ناستیک 3 مانگی دهستکرد هه یه. ئەم سیسته مه له لایهن (ناوهندی توئیزینه وهی ویلیه ته یه کگرتوه کان) له سالی 1973

سیسته می دیار یکردنی شوین GPS به به شیکی گرنگ مه زنده ده کریته له سیسته مه کانی کاری مانگی دهستکرد له م کاته دا. ئەم دواییانه دا به کار هیانی ئەم سیسته مه له زۆربهی ولاتی جیهاندا بلاو بووه ته وه و بۆ زۆر مه به ستیش به کار ده هی نریته، له ماوهی شه ری که ن دا ودا ویلیه ته یه کگرتوه کان ئەم سیسته مه ی به شیوه یه که ی چرو پر به کار هی نا بۆ ناراسته کردنی به تالیونه سه ربازییه کانی و ناراسته کردنی مووشه که کانی به ره وه ئامانجه کان به شیوه یه کی ورد. ده توانین بلین که سیسته می GPS (Positioning Global System) پشت به سیسته می ته واو

و به (پیشینه یه ک) گوژمه یه ک
نزیکه ی دهیان ملیار دۆلار پهره ی
پیدرا، نه مه ش له دوو به ش پیکه اتوو،
وه رگر و نیرهر. به شی نیرهر، نه و
مانگه دهستکرده یه که پیشتر
باسکرا، به لام وهرگر، نامیریکی
بچوکی دهستی زۆر پیشکه وتوو، که
له نیوه ندی بازنه یه کی نه لکترۆنی
میکرۆپروسیستر (چاره سه ری
نه یینراو) Microprocessor
کار دهکات، به دوو شیوه شوین دیاری
دهکات: یه که م له ریگی ناسراو
به لادانی دوپلر Doppler
Shift بۆ شه پۆله کارۆموگناتیسییه
وه رگراوه کان له مانگی دهستکرد.
نه م لادانه له نه نجامی خیرایی
ریژه یی نیوان زهوی ومانگی
دهستکرد روودهدات.

و زانیاری تری پیوستی تیدایه.

به کاره یانانه کانی سیستمی GPS:

به کار هیئانی نه م سیستمه مه هه مه
لایه نه و ناتوانریت به شیوه یه ک
گه مارۆ بدریت. نا له و کانه دا ،
زۆریه ی کۆمپانیاکانی گواستنه وه ی
جیهانی و باره لگر به هوی نه و
سیستمه مه زۆر کارایه چاودیری
نامیره کانیان و پایوره کانیان ده کن.
ههروه ها نه م سیستمه مه له زۆریه ی
نۆتۆمبیله کان دانراون به تاییه تی
نه وانیه تازه به رهه م هیئراون و
که تنونه ته بازار.

به شیوه یه ک بۆ شوپیره کان
به رده ست کراوه که نه خسه ی گستی
شه قامه کانی تیدا دیاری کراوه که
هه ن نه مه ش باسترین ریگیه بۆ
کورنکرده وه و ریگه گرتن له کاتی
گواستنه وه ی رۆژانه له نیو ساردا
یان نیوان شار و شارۆچکه کانه دا.

ههروه ها نه م سیستمه مه به کار هیئانی
تری هه یه به تاییه تی کۆمپانیا
فرۆکه وانیه و ئسمانیه کان بۆ ئاراسته
کردنی فرۆکه به شیوه یه کی راست و
دروست له ئسماندا به کار ده یئدریت
له م دواییه دا نه م سیستمه مه خرایه ناو
(رصد جوی) و چاودیری گه رده تول و
ره شه با و زریانه کان (پشکینی که ش
و هه وا). ههروه ها له لایه ن (دهسته ی
لیکۆلینه وه کانی زانستی) به کار
ده یئدریت بۆ زانیی کۆچ کردنی
بالدار و زینده وه رانی ناوی و چاودیری
کردنی ئاگرکه وتنه وه ی دارستان
و جولانه وه ی (بزوینه وه) چیاپی
به فرین.

سیستمی دیارکردنی شوین GPS له
داهاتوو یه کی نزیکه دا جیه جی کردنی
تر به خۆوه ده بینیت، که زیاتر ماوه و
دهسه لات به مرۆفده دات که کۆنترۆلی
کاروباری رۆژانه ی ژیاپی بکات.